

บทที่ 3

บทบัญญัติของศาสนาอิสลามเกี่ยวกับอาหารฮาลาล

อาหารถือได้ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ และเป็นหนึ่งในปัจจัย 4 ที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีพ โดยอาหารที่นำมาบริโภคนั้นต้องไม่เป็นพิษหรือบั่นทอนสุขภาพอนามัย เนื่องจากอาหารนั้นควรหมายถึงสิ่งที่บริโภคและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อร่างกาย ซึ่งการบริโภคอาหารโดยทั่วไปในแต่ละมื้อควรจะมีโภชนาการอาหารให้ครบทั้ง 5 หมู่ คือ โปรตีน ไขมัน คาร์โบไฮเดรต วิตามิน และเกลือแร่ ซึ่งถือได้ว่าเป็นสารอาหารที่จำเป็นและมีประโยชน์ต่อร่างกาย

สำหรับมุสลิมการบริโภคอาหารนอกจากให้ครบสารอาหารดังกล่าวแล้วยังต้องถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดภายใต้บทบัญญัติของศาสนาอิสลาม ซึ่งในเนื้อหาของบทบัญญัติมีไว้เพื่อให้ชาวมุสลิมได้บริโภคอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย ฉะนั้นหลักการของศาสนาอิสลามที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคอาหารจึงไม่ใช่เป็นเพียงแต่ความเชื่อ แต่เป็นเหตุผลที่สามารถพิสูจน์ได้ในทางวิทยาศาสตร์ ดังนั้นจึงถือได้ว่าอาหารฮาลาลเป็นประโยชน์กับทุกคนทั้งชาวมุสลิมและไม่ใช่มุสลิม ด้วยเหตุนี้ในการผลิตอาหารฮาลาลผู้ผลิตจึงควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการบทบัญญัติต่าง ๆ ในการบริโภคอาหารของมุสลิม ซึ่งมุสลิมทุกคนจะต้องถือปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม

การปฏิบัติตามตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลามเป็นหน้าที่ที่มุสลิม* ทุกคนต้องพึงปฏิบัติ ไม่ว่าจะอาศัยอยู่ ณ ที่แห่งใดก็ตาม ซึ่งการปฏิบัติตามบทบัญญัติถือเป็นเรื่องสำคัญมาก เนื่องจากมุสลิมมีความผูกพันอยู่กับอิสลามอย่างแน่นแฟ้น โดยโลกทัศน์ของอิสลามนั้นยืนอยู่บนรากฐานของ "เอกภาพในพระเจ้า" ที่มุ่งสู่หลักการการรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทำให้อิสลามไม่แยกเป็นเรื่องของทางโลก และเรื่องของศาสนาออกจากกัน ดังนั้นบทบัญญัติของอิสลามจึง

* มุสลิมเป็นคำภาษาอาหรับ มีความหมายว่า ผู้ที่ยอมจำนนมอบน้อม หรือผู้ที่รักสันติเพื่ออัลเลาะห์ หมายถึงผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม เนื่องจากคำว่าอิสลามกับมุสลิม มีรากศัพท์ภาษาอาหรับเดียวกัน คือ มาจากคำว่า ซะลิมะ แปลว่า ยอมจำนน สันติ

ครอบคลุมถึงทุกอย่างของกิจกรรมของมนุษย์ และพฤติกรรมของมุสลิมจะต้องอยู่ในกรอบของบทบัญญัติอยู่เสมอ ด้วยเหตุนี้อิสลามจึงไม่ใช่เป็นศาสนาในความหมายที่แคบ ๆ และไม่ใช่เป็นอุดมการณ์ แต่อิสลามมีนัยครอบคลุมระบบชีวิตทั้งหมด รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้าและมนุษย์กับสิ่งทั้งมวลในโลก และด้วยนัยดังกล่าว ในคัมภีร์อัลกุรอานจึงไม่เพียงแต่จะเกี่ยวข้องกับด้านความเชื่อหรือการเคารพภักดีต่อพระเจ้าเท่านั้น แต่จะเกี่ยวข้องกับด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองด้วย โดยคำสอนของอิสลามเป็นรูปแบบของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่สัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น ซึ่งมุสลิมจะต้องรับเอาทุกส่วน โดยที่ไม่มีการแยกแยะในการรับส่วนหนึ่งและละทิ้งอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งเปรียบได้กับร่างกายของมนุษย์ที่อวัยวะทุกส่วนจะทำหน้าที่ของมันได้ ก็ต่อเมื่อมันยังเป็นส่วนหนึ่งของร่างกาย แต่เมื่อแยกอวัยวะนั้นออกไป ชิ้นส่วนนั้นก็อาจทำหน้าที่นั้นได้ เช่นเดียวกับคำสอนต่าง ๆ ของอิสลาม ซึ่งมุสลิมไม่สามารถจะปฏิบัติให้มันเป็นจริงขึ้นมาได้อย่างมีมรรคผล หากละเลยต่อด้านอื่น ๆ เช่นด้านหลักความเชื่อและระบบศีลธรรม¹

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้นสามารถชี้ให้เห็นว่ามุสลิมและอิสลามมีความผูกพันกันอย่างแน่นแฟ้นในฐานะที่อิสลามเป็นรัฐธรรมนูญชีวิตและธรรมนูญการปกครอง² ดังนั้นวิถีชีวิตของมุสลิมจึงถูกกำหนดให้อยู่ในกรอบและบทบัญญัติของอิสลาม ตามโองการในคัมภีร์อัลกุรอานที่ว่า “...จงเชื่อฟังปฏิบัติตามอัลเลาะห์ และจงเชื่อฟังปฏิบัติตามท่านบรมศาสดามุฮัมมัด *...”³ โดยบทบัญญัติต่างๆของศาสนาได้มีกล่าวในคัมภีร์อัลกุรอาน และอัลหะดีษ ซึ่งอธิบายได้ดังนี้คือ

อัลกุรอาน

¹ ซิดดิก ฟาฏิล , การตื่นตัวของประชาชาติอิสลาม-ความจริงและความหวัง แปลโดย นูรอัล-ญะมาล, (กรุงเทพมหานคร : อัลญิฮาด, 2525) หน้า 24 – 28.

² คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ, ศาสนาและวัฒนธรรมไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี , 2531) , หน้า 31.

* ท่านเป็นพระบรมศาสดาของศาสนาอิสลาม และเป็นศาสนทูตคนสุดท้าย หรือเรียกว่า ท่านรอซูล

³ อัลกุรอาน บทอัลนูร วรรคที่ 54.

อัลกุรอานเป็นวิสามัญนามของคัมภีร์อิสลาม ซึ่งอัลเลาะห์ (ซบ.) ได้ทรงประทาน มาครั้งแรกในเดือนรอมดอน (เดือนที่เก่าทางจันทรคติของปฏิทินอิสลาม) โดยลงมาเป็นภาษา อาหรับและลงมาเป็นระยะ ๆ ผ่านทางบรมศาสดามุฮัมมัด ทั้งที่ขณะอยู่ที่นครมักกะห์และมะดีนะห์ ซึ่งเป็นเมืองในประเทศซาอุดีอาระเบียในปัจจุบัน รวมระยะเวลาการประทานจากโองการแรก ถึงโองการสุดท้ายเป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 22 ปี 2 เดือน 23 วัน⁴ โดยคัมภีร์อัลกุรอานแบ่งออกเป็น 30 ญุซ (ภาค) มี 114 ซูเราะห์ (บท) รวม 6,236 อายะห์ (โองการ)⁵ ซึ่งเนื้อหาในอัลกุรอานได้สอนถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน ในอัลกุรอานมีเนื้อหาสาระซึ่งพร้อมด้วยสรรพศาสตร์และวิทยาการที่ประสาทความรู้และเพิ่มพูนสติปัญญา ซึ่งอัลกุรอานได้ถูกประทานลงมาเพื่อเป็นสัจธรรมสำหรับมนุษย์⁶ เพื่อเป็นทางนำสำหรับผู้สำรวจตนจากความชั่ว⁷ รวมทั้งเพื่อให้เป็นข้อตัดสินระหว่างมนุษย์ในเรื่องที่พวกเขาขัดแย้งกัน⁸

อัลกุรอานถูกประทานลงมาเป็นเวลากว่า 1,400 ปี แต่ไม่จำเป็นต้องมีการสังคายนา ทั้งนี้เพราะอัลเลาะห์ (ซบ.) ได้ทรงประทานให้ด้วยความสมบูรณ์ครบถ้วนแล้ว⁹ อีกทั้งไม่มีใครสามารถเปลี่ยนแปลงถ้อยคำและบิดเบือนความหมายในอัลกุรอานได้ ซึ่งเนื้อหาความในอัลกุรอานที่พบเห็นในปัจจุบันจะมีเนื้อหาใจความไม่แตกต่างจากอัลกุรอานเมื่อ 1,400 ปีที่แล้ว เนื่องจาก " แท้จริงอัลเลาะห์ (ซบ.) เป็นผู้ประทานอัลกุรอาน และเราก็เป็นผู้รักษา " ¹⁰

อัลหะดีษ

⁴ เสาวนีย์ จิตต์นวมอด , วัฒนธรรมอิสลาม พิมพ์ครั้งที่ 3,(กรุงเทพมหานคร : ทางนำ,2535) หน้า 22.

⁵ มุณีร์ มุฮัมหมัด และ นาอีม นูญมาเลศ .อิสลามกับแนวคิดบิดเบือน (กรุงเทพมหานคร : ชมรมศิษย์เก่าศาสนวิทยา , 2530) ,หน้า 16.

⁶ อัลกุรอาน บทอัลชุกร วรรคที่ 41.

⁷ อัลกุรอาน บทอัลบาเกาะเราะห์ วรรคที่ 2.

⁸ อัลกุรอาน บทอัลบาเกาะเราะห์ วรรคที่ 213.

⁹ อัลกุรอาน บทอัลมาอิดะห์ วรรคที่ 3.

¹⁰ อัลกุรอาน บทอัลฮิจร วรรคที่ 9.

อัลหะดีษ คือ รายงานที่รวบรวมแบบอย่างหรือแนวทศเกี่ยวเนื่องกับการอธิบาย คำสอนในอัลกุรอานของท่านบรมศาสดามุฮัมมัด โดยผ่านทางคำพูด และการกระทำของท่าน¹¹ ซึ่งมีความสำคัญมาก ดังปรากฏในอัลกุรอานมีใจความว่า “ สิ่งใดที่รอซูลนำมาให้แก่พวกเขา พวกเขาจงปฏิบัติเถิด และสิ่งใดที่รอซูลห้ามไว้พวกเขาจงยุติเสีย ”¹² ซึ่งอัลหะดีษถือเป็นแบบอย่างในทางปฏิบัติ เป็นการชี้แนะแนวคิดและค่านิยม อันเป็นผลจากการที่ศาสดามุฮัมมัดได้นำเอาความเชื่อ ความศรัทธาที่มีต่ออัลเลาะห์ (ซบ.) ซึ่งมีลักษณะเป็นทฤษฎี แปลออกมาเป็นพฤติกรรมทางปฏิบัติ เพื่อให้มุสลิมสามารถนำเอาอิสลามมาใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง¹³

จากหลักและคำสอนต่าง ๆ ข้างต้นนี้ ทำให้มุสลิมทุกคนต้องปฏิบัติตนให้อยู่ภายในกรอบของบทบัญญัติอย่างเคร่งครัด เช่นเดียวกับกับเรื่องของการบินโคอาหาร ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการอนุญาต และห้ามในการบริโภคในสิ่งต่าง ๆ ซึ่งมุสลิมทุกคนต้องถือปฏิบัติให้ถูกต้องตามศาสนบัญญัติอย่างเคร่งครัดเช่นกัน

3.2 บทบัญญัติของศาสนาอิสลามเกี่ยวกับอาหารฮาลาล

ฮาลาล (Halal) เป็นคำในภาษาอาหรับแปลว่า ถูกต้องตามกฎหมาย (Lawful) หรืออนุญาต (Permit) ซึ่งตรงข้ามกับคำว่า ฮะรอม (Haram) ซึ่งแปลว่าผิดกฎหมาย (Unlawful) หรือ ต้องห้าม (Prohibit) โดยในการที่จะชี้ลงไว้ว่าอาหารอะไรเป็นสิ่งอนุญาตหรือสิ่งต้องห้ามนั้น ได้มีหลักการทางศาสนาที่ใช้เป็นแกนในการพิจารณา คือ บทบัญญัติของอัลเลาะห์ (ซบ.) ที่ประทานลงมาในคัมภีร์อัลกุรอาน โดยมีใจความดังนี้ คือ

“... จงประกาศเถิดว่า ฉันไม่พบเลยในบทบัญญัติที่ฉันได้รับจากอัลเลาะห์ว่ามีสิ่งที่ถูกห้ามแก่ผู้ต้องการบริโภค จะพึงบริโภคสิ่งนั้น นอกจากจะห้ามบริโภคก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นเป็นสัตว์ที่ตายแล้ว หรือเป็นโลหิตที่ไหลริน หรือเนื้อสุกร แท้จริงมันเป็นสิ่งโสมม หรือเป็นสิ่งที่เปล่ง

¹¹ อิมรอน มะลูลีม . ปรัชญาอิสลาม (กรุงเทพมหานคร : ทางนำ ,2534) , หน้า 10.

¹² อัลกุรอาน บทอัลหัจร์ วรรคที่ 7.

¹³ Mansour Hassab El Naby , The Glorious Qur'an And Modern Science (Cairo : General Egyptian Book Organization Press, 1990), pp. 353-354.

นามอื่นนอกจากอัลเลาะห์ขณะเชือด แต่ถ้าผู้ใดอยู่ในภาวะคับขัน โดยไม่ใช่ผู้ละเมิดบทบัญญัติของอัลเลาะห์ แท้จริงองค์อภิบาลของเจ้านั้นทรงให้อภัยและเมตตายิ่ง..."¹⁴

และจากบทบัญญัติที่ปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอาน ที่มีใจความว่า "...และพระองค์ทรงอนุมัติแต่สิ่งดี ๆ แก่พวกเขา และทรงห้ามสิ่งต้องห้ามแก่พวกเขา..."¹⁵

รวมทั้งจากบทบัญญัติที่ว่า "...พวกเขาจะถามเจ้า (ท่านบรมศาสดามูฮัมมัด) ว่ามีสิ่งใดบ้างที่อนุมัติให้สำหรับพวกเขา เจ้าจงตอบว่า ที่อนุมัติสำหรับพวกเจ้าได้แก่บรรดา (อาหาร) สิ่งดี ๆ..."¹⁶

จากข้อความ (อายะห์) ทั้งสามวรรค หรือโองการข้างต้น จึงได้มีข้อกำหนดในเรื่องอาหารว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ศาสนาอิสลามอนุญาต และสิ่งใดเป็นสิ่งต้องห้าม โดยได้มีการรวบรวมบทบัญญัติต่าง ๆ ที่ปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอาน และอัลหะดีษ ซึ่งสามารถนำมาแบ่งใช้เป็นเกณฑ์ได้ดังนี้

3.2.1 หลักการและบทบัญญัติของศาสนาอิสลามเกี่ยวกับอาหารฮาลาล

1) หลักการข้อที่หนึ่ง

สัตว์ทุกชนิดที่ชาวอาหรับเห็นว่รับประทานได้ในยามปกติสุข และในยุคของท่านบรมศาสดามูฮัมมัด (ซล.) มีการรับประทาน ถือว่าสิ่งนั้นศาสนาอนุญาตให้รับประทานได้ ซึ่งสามารถจำแนกได้ดังนี้คือ

ก. สัตว์ที่มีชีวิตอยู่ในน้ำเท่านั้น ได้แก่ พวกปลาทุกชนิด ไม่ว่าจะ มีชื่อเรียกว่าอะไรก็ตาม ถือว่าเป็นสิ่งฮาลาล เนื่องจากชาวอาหรับถือว่าเป็นสิ่งน้ำรับประทาน และได้มีบทบัญญัติยืนยันว่า เป็นสิ่งที่ศาสนาอนุญาตให้รับประทานได้ โดยมีหลักฐานในคัมภีร์อัลกุรอาน คือ

¹⁴ อัลกุรอาน บทอัลอันอาม วรรคที่ 145.

¹⁵ อัลกุรอาน บทอัลอะฮฺรอฟ วรรคที่ 157.

¹⁶ อัลกุรอาน บทอัลมาอิดะห์ วรรคที่ 5.

“...การล่าสัตว์ในทะเลเป็นที่อนุมัติแก่พวกเจ้า และอาหารทะเล...”¹⁷

โดยได้มีผู้รู้ได้อธิบายคำว่า อาหารทะเล หมายถึง สัตว์ที่ตายลอยน้ำเมื่อยังไม่เน่าเสีย

ข. สัตว์ที่ชาวอาหรับพิจารณาแล้วว่ารับประทานได้และมีบัญญัติให้สามารถรับประทานได้ สัตว์เหล่านั้นสามารถรับประทานได้ซึ่งได้แก่ อูฐ วัว แพะ แกะ ม้า กระต่าย เก้ง เป็นต้น แต่สำหรับสัตว์ที่ชาวอาหรับมีความเห็นว่รับประทานได้ แต่มีบทบัญญัติห้ามรับประทานก็ไม่อนุญาตให้รับประทาน เช่น ล่อ และ ลา¹⁸ เป็นต้น

ส่วนในกรณีของสัตว์ที่เกิดจากการผสมระหว่างสัตว์ที่ศาสนาอนุญาตให้รับประทานและสัตว์ที่ศาสนาไม่อนุญาตให้รับประทานนั้น เช่น ล่อ ซึ่งเกิดจากการผสมระหว่างม้าและลา ศาสนาอิสลามไม่อนุญาตให้รับประทาน สำหรับสัตว์ทุกชนิดที่ชาวอาหรับในสมัยท่านบรมศาสดามูฮัมมัด (ซล.) มีความเห็นว่าสกปรก เช่น พวกสัตว์เลื้อยคลาน ถือเป็นสิ่งที่ศาสนาห้ามรับประทาน โดยทั้งนี้ได้มีการยกเว้นสำหรับสัตว์ที่มีการระบุอย่างชัดเจนว่าอนุญาตให้รับประทานได้ เช่น จิ้งจอก ไข่ ชัมมูร (สัตว์รูปร่างคล้ายแมว) วับรี (สัตว์ชนิดหนึ่งตัวเล็กกว่าแมว เข้าตามีสีดำไม่มีหาง) อิบนู อีร์ส (สัตว์ชนิดหนึ่งตัวเล็ก เป็นศัตรูกับหนู สามารถจับหนูกินได้จากรูได้) สามารถรับประทานได้

ทั้งนี้การที่ได้นำประเพณีนิยมของชาวอาหรับมาพิจารณาในเรื่องสิ่งที่ยอนุญาต(ฮาลาล) และไม่อนุญาต (ฮะรอม) ในการรับประทานนั้น เนื่องจากพวกอาหรับเหล่านี้เป็นกลุ่มแรกที่ถูบัญญัติด้วยบัญญัติของศาสนา รวมทั้งท่านบรมศาสดามูฮัมมัด (ซล.) ได้ถูกแต่งตั้งมาในหมู่พวกเขา และคัมภีร์อัลกุรอานได้ถูกประทานมาในหมู่พวกเขาเป็นอันดับแรก

¹⁷ ยูสุฟ กือรฎอวี , ทะเลสาบและหะรอม ในอิสลาม แปลโดย บรรจง บินกาซัน, (กรุงเทพมหานคร : อัลญิฮาด ,2530) หน้า 70.

¹⁸ อัลหะดิษซึ่งรายงานโดยบุคคลอื่นในเรื่อง (สัตว์ที่ถูกเชือด และการล่าสัตว์-บท-เนื้อลาบ้าน หมายเลข 5204) จากญาบิร บุตรอับดุลเลาะห์

2) หลักการข้อที่สอง

ห้ามรับประทานสัตว์ที่ดุร้าย ซึ่งได้แก่ สัตว์ที่มีเขี้ยววงแข็งแรง และใช้เขี้ยววงทำร้าย เช่น สุนัข สุนัข หมาป่า หมี แมว เสือ และลิง เป็นต้น รวมทั้งห้ามรับประทานนกทุกชนิดที่มีงเล็บที่แข็งแรง โดยสามารถใช้งเล็บนั้นทำร้ายได้ เช่น เหยี่ยวชนิดต่าง ๆ นกอินทรี เป็นต้น

จากบทบัญญัติในหลักการข้อนี้ได้มีปรากฏรายงานในหะดีษดังนี้ คือ

“...ท่านบรมศาสดามุฮัมมัด (ซล.) ได้ห้ามรับประทานสัตว์ร้ายที่มีเขี้ยวทุกชนิด...”¹⁹

“...ท่านบรมศาสดามุฮัมมัด (ซล.) ได้ห้ามรับประทานสัตว์ร้ายทุกชนิดที่มีเขี้ยวและนกทุกชนิดที่มีงเล็บ...”²⁰

สาเหตุที่ห้ามรับประทานสัตว์ร้ายและนกเหล่านี้ เนื่องจากสัตว์เหล่านี้รับประทานซากสัตว์ที่ตาย จึงทำให้เป็นสัตว์ที่สกปรกไปด้วย

3) หลักการข้อที่สาม

ห้ามรับประทานสัตว์ที่ปรากฏชัดว่าเป็นอันตราย เช่น งู แมงป่อง อีกา เหยี่ยว หนู เป็นต้น ซึ่งจากหลักการในข้อนี้ได้มีกล่าวในอัลหะดีษมีใจความดังนี้ คือ

¹⁹ อัลหะดีษ รายงานโดยบุคคลอื่นในเรื่อง (สัตว์ที่ถูกเชือด และการล่าสัตว์ -บท- การรับประทานสัตว์ร้ายที่มีเขี้ยวทุกชนิด เลขที่ 5210) และมุสลิมได้รายงานในเรื่อง (การล่าสัตว์ และสัตว์ที่ถูกเชือด -บท- ห้ามรับประทานสัตว์ที่มีเขี้ยวทุกชนิด เลขที่ 1932) จากอะบีชะอละบะนี อัล คอซะนี (ร.ด.)

²⁰ อัลหะดีษ รายงานโดยมุสลิมในเรื่อง (การล่าสัตว์ และสัตว์ที่ถูกเชือด -บท- ห้ามรับประทานสัตว์ที่มีเขี้ยวทุกชนิด เลขที่ 1934) รวมทั้งมีนักรายงานท่านอื่น จากอิบนอบบาส (ร.ด.)

"...ท่านบรมศาสดามุฮัมมัดได้กล่าวว่า สัตว์ทั้งห้าชนิดนี้เป็นสัตว์ร้ายให้ฆ่ามัน แม้ในแผ่นดินศักดิ์สิทธิ์ สัตว์เหล่านี้คือ อีกา เหยี่ยว แมงป่อง หนู และหมาป่า ..."²¹

โดยนอกจากหลัก 3 ข้อดังกล่าวข้างต้นแล้ว บทบัญญัติของศาสนาได้ห้ามรับประทานซากสัตว์ ไม่ว่าจะตายด้วยสาเหตุใดก็ตาม โดยซากสัตว์ในที่นี่มีความหมายคือ สัตว์ที่เสียชีวิต โดยไม่ได้ทำการเชือดอย่างถูกต้องตามบัญญัติศาสนา ไม่ว่าจะเสียชีวิตเองหรือตามด้วยการกระทำของผู้อื่น เช่น ทุบตี หรือ รัศคอบ จมน้ำ เป็นต้น รวมทั้งได้ห้ามรับประทานเลือดสัตว์ทุกชนิดด้วย ซึ่งมีบทบัญญัติปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอาน ซึ่งมีใจความดังนี้ คือ

"...เป็นที่ต้องห้ามสำหรับพวกท่านทั้งหลาย คือซากสัตว์ เลือด เนื้อสุกร สัตว์ที่ถูกอีกตัวหนึ่งชน สัตว์ที่ถูกสัตว์ร้ายกัดกิน นอกจากพวกท่านจะเชือด (สัตว์ดังกล่าวมา) ได้ทัน และ สัตว์ที่ถูกเชือดถวายบูชารูปปั้น..."²²

โดยทั้งนี้มีข้อยกเว้นสำหรับ ปลา และตักแตนที่ตาย ศาสนาอนุญาตให้รับประทานได้ เพราะได้รับการยกเว้นจากการเป็นซากสัตว์ที่ห้ามรับประทาน รวมทั้งตับและม้ามถือเป็นเลือดที่ ศาสนาอนุญาตให้รับประทานได้ ซึ่งมีหลักฐานปรากฏในอัลหะดิษที่รายงานโดยอะห์หมัด และนักรายงานท่านอื่นดังนี้ คือ

"...ท่านบรมศาสดามุฮัมมัดกล่าวว่า : มีซากสัตว์ 2 ชนิดและเลือด 2 ชนิด ที่อนุญาตให้แก่พวกท่าน สำหรับซากสัตว์ 2 ชนิดได้แก่ ปลา และตักแตน ส่วนเลือด 2 ชนิด ได้แก่ ตับและม้าม..."

ข้อกำหนดดังกล่าวข้างต้นที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น สามารถยกเว้นได้ในกรณีของผู้ที่ตกอยู่ในยามคับขัน โดยศาสนาได้อนุญาตให้รับประทานเพียงพอที่จะประทังชีวิตให้สามารถดำรง

²¹ อัลหะดิษ รายงานโดยบุคคอรฺในเรื่อง (การกีดกันผู้ที่ครองเอียะหฺรอมมา เลขที่ 1732) และรายงานโดยมุสลิมในเรื่องฮัจญ์-บท- สัตว์ที่สุนัตให้ผู้ครองเอียะหฺรอมมา และบุคคลอื่นมา เลขที่ 1198)

²² อัลกุรอาน บทอัลมาอิดะห์ วรรค 4.

ชีวิตต่อไป²³

3.2.2 ประเภทของเครื่องดื่มที่ศาสนาอิสลามห้ามรับประทาน

เครื่องดื่มที่ศาสนาไม่อนุญาตให้รับประทาน แบ่งได้เป็น

1. สิ่งที่เป็นอันตราย เช่น ยาพิษ เพราะเป็นสิ่งที่ทำลายร่างกาย²⁴
2. สิ่งที่เป็นสิ่งสกปรก เช่น เลือด ปัสสาวะ หรือนมจากสัตว์ที่ห้ามรับประทานเนื้อของสัตว์เหล่านั้น
3. สิ่งที่ทำให้มึนเมา หรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ผสมอยู่ ซึ่งในข้อนี้ได้มีบทบัญญัติปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอาน

“...ผู้ที่ศรัทธาทั้งหลาย สุรา การพนัน การเชือดสัตว์บูชายัญรูปเคารพ และการเสพยาเมานั้น เป็นเพียงความสกปรกจากการกระทำของมารร้าย ดังนั้น พวกท่านคงหลีกเลี่ยงไปให้ไกลจากมัน และแน่นอนพวกท่านจะได้ชัยชนะ...”²⁵

ซึ่งจากบทบัญญัติข้างต้น นอกจากเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการห้ามดื่มสุราแล้วยังมีความหมายที่เกี่ยวข้องรวมถึง การหลีกเลี่ยงให้พ้นจากการทำธุรกิจเกี่ยวกับสุราในทุกด้านรวมอยู่ด้วย

โดยทั้งนี้ได้มีกรณียกเว้นโดยอนุญาตให้มีการบริโภคได้ในกรณีดังนี้ คือ

1. กรณีในยามที่จำเป็นอย่างมาก เช่น เมื่ออาหารติดคอ ไม่สามารถหาสิ่งอื่นที่นำมาแก้คอได้นอกจากสุรา หรือเครื่องดื่มที่ทำให้มึนเมาได้ ศาสนาอนุญาตให้ใช้เครื่องดื่มดังกล่าวแก้คอได้ เพื่อให้อาการติดคอหายไป และเพื่อเป็นการรักษาชีวิต

²³ อัลกุรอาน บทอัลอินชาอู วรรคที่ 29, บทอัลมาอิดะห์ วรรคที่ 3 บทอัลมาอิดะห์ วรรคที่ 3 และบทอัลบากอเราะห์ วรรคที่ 172.

²⁴ อัลกุรอาน บทอัลบากอเราะห์ วรรคที่ 195 และอัลอินชาอู วรรคที่ 29.

²⁵ อัลกุรอาน บทอัลมาอิดะห์ วรรคที่ 30.

2. ในกรณีที่ใช้เป็นยารักษาโรค เช่น แพทย์ได้สั่งยาที่มีสิ่งเจือปนที่ทำให้มีนมแก่ผู้ป่วย แต่ลักษณะและคุณสมบัติของสิ่งที่ทำให้มีนมได้สลายหมดไปแล้ว ทั้งนี้ ไม่ปรากฏว่ามีตัวยาใดใช้แทนยาดังกล่าวได้ ดังนั้นอนุญาตให้ผู้ป่วยรับประทานยานั้นได้ เพราะมีความจำเป็น แต่สำหรับสิ่งที่ทำให้มีนมที่ไม่สลายตัวปนไปกับยา ศาสนาอิสลามไม่อนุญาตให้รับประทานเป็นยารักษาโรคได้แม้เป็นคำแนะนำและคำสั่งของแพทย์ก็ตาม

3.2.3 วิธีการเชือดหรือฆ่าสัตว์ตามหลักการศาสนาอิสลาม

ในการเชือดสัตว์ตามหลักการของศาสนาอิสลามนั้นต้องมีการเชือดที่ถูกต้องตามบทบัญญัติของศาสนา และสัตว์ที่ถูกเชือดต้องเป็นสัตว์ที่รับประทานได้ตามบัญญัติของศาสนาด้วย โดยในการเชือดมีเงื่อนไขซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องมีและปฏิบัติ สามารถแบ่งออกได้ดังนี้

1. เงื่อนไขเกี่ยวกับตัวผู้เชือด
2. เงื่อนไขเกี่ยวข้องกับสัตว์ที่ถูกเชือด
3. เงื่อนไขเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้เชือด

1. เงื่อนไขเกี่ยวกับตัวผู้เชือด

1.1 ผู้เชือดต้องเป็นมุสลิมหรือเป็นผู้ศรัทธาในคัมภีร์* ดังนี้ ถ้าหากผู้เชือดไม่ได้เป็นมุสลิม และไม่ได้เป็นผู้ศรัทธาในคัมภีร์ สัตว์ที่เขาเชือดไม่อนุญาตให้รับประทานได้ โดยบทบัญญัติในคัมภีร์อัลกุรอาน มีใจความดังนี้ คือ

“...และอาหารของพวกเขาที่ได้รับคัมภีร์นั้นเป็นที่อนุญาตแก่พวกท่าน...”²⁶

* ผู้ศรัทธาในคัมภีร์ หมายถึง พวกชาวยิวและผู้นับถือศาสนาคริสต์แต่ดั้งเดิม

²⁶ อัลกุรอาน บทอัลมาอิดะห์ วรรคที่ 5.

ซึ่งคำว่า อาหารนั้น หมายถึง สัตว์ที่พวกเขาเชือด ส่วนหลักฐานที่ไม่อนุญาตให้รับประทานสัตว์ที่คนที่ไม่ได้นับถือศาสนาอิสลามเชือดนั้น ได้มีอัลหะดิษรายงานมาจากคำกล่าวของท่านบรมศาสดามูฮัมมัด (ซล.) ว่า

“...ได้มีสาส์นไปถึงพวกบุชญาไฟเมืองยะฮ์ร เสนอให้พวกเขาเข้ารับอิสลาม ผู้ใดเข้ารับอิสลามให้ยอมรับเขา ผู้ใดไม่ยอมรับอิสลามให้กำหนด การลงโทษเหนือเขา โดยสัตว์ที่พวกเขาเชือดจะรับประทานไม่ได้ และจะแต่งงานกับผู้หญิงของพวกเขาไม่ได้...”²⁷

1.2 ผู้เชือดจะต้องเป็นผู้นับถือศาสนาคริสต์หรือยิวตั้งแต่ดั้งเดิม คือมีบรรพบุรุษที่นับถือศาสนาดังกล่าวมาตั้งแต่เริ่มแรก โดยไม่ใช่เป็นผู้ที่เปลี่ยนเข้ามานับถือใหม่

1.3 ผู้เชือดจะต้องไม่เชือดสัตว์เพื่อสิ่งอื่นนอกจากอัลเลาะห์ (ซบ.) หรือเอ่ยนามอื่นนอกจากนามของอัลเลาะห์ (ซบ.)

ดังนั้นเมื่อผู้เชือดมีเงื่อนไขครบทั้ง 3 ประการ สัตว์ที่ผู้เชือดนั้นทำการเชือดอนุญาตให้รับประทานได้ โดยไม่มีข้อแตกต่างระหว่างผู้เชือดที่เป็นชายหรือหญิง ผู้ใหญ่หรือเด็ก ตราบใดที่ผู้เชือดมีความสามารถที่จะเชือดได้ และมีเจตนาที่จะเชือด

2. เงื่อนไขที่เกี่ยวกับสัตว์ที่ถูกเชือด สรุปลงได้ดังนี้ คือ

2.1 สัตว์ที่จะถูกเชือดนั้น ต้องอยู่ในสภาพที่มีชีวิตอยู่อย่างมั่นคง * ถ้าหากทำการเชือดสัตว์ที่อยู่ในสภาพอ่อนเปลี้ยเหมือนสัตว์ใกล้ตาย ไม่ถือว่าเป็นการเชือดที่ถูกต้องตามบัญญัติศาสนา และไม่อนุญาตให้รับประทาน²⁸

²⁷ อัลหะดิษ รายงานโดยบัยฮะกี

* สัตว์นั้นมีการดิ้นรนแรงขณะลงมือเชือด ไม่ใช่มีลักษณะที่อ่อนเปลี้ยเหมือนสัตว์ใกล้ตาย

²⁸ อัลหะดิษ รายงานโดยบุคคอรีย์ (หุ่นส่วน -บท- การแบ่งแพะ)

2.2 ต้องตัดหลอดเลือดและหลอดเลือดอาหารให้ขาด ถ้าหากตัดหลอดเลือดและหลอดเลือดอาหารไม่ขาด สัตว์ตัวนั้นก็ไม่นับญาติให้รับประทาน

2.3 ต้องรีบตัดหลอดเลือดและหลอดเลือดให้ขาดเพียงครั้งเดียว โดยถ้าหากผู้เชือดทำการเชือดอย่างช้า ๆ จนสัตว์ที่ถูกเชือดอยู่ในสภาพอ่อนเปลี้ยใกล้ตาย ก่อนที่จะตัดหลอดเลือดและหลอดเลือดจนขาดหมด สัตว์ที่ถูกเชือดนั้นไม่นับญาติให้รับประทานได้ ทั้งนี้ การที่จะทราบว่าสัตว์ที่ถูกเชือดอยู่ในสภาพที่มีชีวิตอยู่อย่างมั่นคง หรือสัตว์ที่อ่อนเปลี้ยใกล้ตาย คือ สัตว์ที่มีชีวิตอย่างมั่นคงภายหลังที่ถูกเชือดแล้ว จะมีการดิ้นอย่างรุนแรง ส่วนสัตว์ที่มีสภาพอ่อนเปลี้ยนั้น คือ เมื่อสัตว์ถูกเชือดแล้วปรากฏว่าสัตว์ไม่สามารถดิ้นได้

3. เงื่อนไขที่เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้เชือด ซึ่งมีอยู่สองเงื่อนไข คือ

3.1 เครื่องมือที่ใช้เชือดต้องทำให้เกิดบาดแผลด้วยคมของเครื่องมือที่ใช้ ไม่ว่าจะเครื่องมือนั้นจะเป็นเหล็ก ทองแดง ตะกั่ว หรือสิ่งใดก็ตาม ดังนั้น การทรมานสัตว์ให้ตายโดยใช้ก้อนหิน หรือสิ่งอื่นใดที่ไม่มีคม ไม่ถือว่าเป็นการเชือดที่ถูกต้องตามบัญญัติของศาสนาอิสลาม

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเชือดจะต้องไม่ใช่เป็นฟันและเล็บ (โดยกระดูกทุกชนิดของมนุษย์และสัตว์รวมอยู่ในคำว่าฟันและเล็บด้วย) ดังนั้นจึงนำมาเป็นเครื่องมือในการเชือดไม่ได้

นอกจากหลักการเชือดที่กล่าวข้างต้นแล้ว มีหลักบางประการที่ผู้เชือดจะกระทำหรือไม่กระทำก็ได้ * ดังนี้คือ

1. การกล่าวนามของอัลเลาะห์ (ซบ.) ผู้ยิ่งใหญ่ โดยกล่าวว่า "บิสมิลลาห์"
2. การตัดเส้นเอ็นข้างลำคอที่หุ้มกระดูกทั้งสองเส้นขณะเชือด เนื่องจากเส้นเอ็นดังกล่าวเมื่อตัดขาดจะทำให้สัตว์ตายเร็วยิ่งขึ้น
3. ผู้ทำการเชือดมีดที่ใช้เชือดให้คม เพราะจะทำให้สัตว์ที่ถูกเชือดนั้นทรมานน้อยที่สุด และจากคำกล่าวของท่านบรมศาสดามุฮัมมัด (ซล.) ที่ว่า

* ซึ่งมีบัญญัติว่าถ้าผู้ใดกระทำจะได้รับผลบุญเพิ่มขึ้น ถ้าไม่ปฏิบัติไม่ถือว่ามีความผิดใด ๆ

"... อัลเลาะห์ (ซบ.) ได้ทรงกำหนดให้ทำอย่างดีในทุกเรื่อง ดังนั้น เมื่อพวกท่านฆ่า ก็จงฆ่าอย่างดี และเมื่อพวกท่านเชือด ก็จงเชือดอย่างดี โดยให้คนหนึ่งในพวกท่านลับมีดของเขาให้คม และจงทำให้สัตว์ที่ถูกเชือดสบาย..."²⁹

4. ให้สัตว์นอนทับสี่ข้างด้านซ้าย และปล่อยเท้าขวาขึ้นได้อย่างอิสระหลังจากถูกเชือด

5. ขณะทำการเชือดให้ผู้เชือดจับสัตว์ที่จะเชือดหันหน้าไปทางทิศกิบละห์ โดยผู้เชือดก็หันหน้าไปด้วยเช่นกัน ซึ่งทิศกิบละห์ คือ ทิศที่กะบะห์ตั้งอยู่

3.2.4 การผลิตอาหารฮาลาล

นอกจากหลักการและบทบัญญัติที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดแล้ว ในการผลิตและการประกอบอาหารฮาลาลจะต้องเป็นไปตามหลักการที่ถูกต้องตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม ซึ่งมีหลักเกณฑ์ และวิธีการปฏิบัติดังนี้

การผลิตอาหารฮาลาล จะต้องแยกสถานที่ผลิต กระบวนการผลิต สถานที่เก็บรักษาให้เป็นคนละส่วนกับการผลิตอาหารที่ไม่ฮาลาล ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อกำหนดสำหรับการป้องกันไม่ให้เกิดการปนหรือมีการสัมผัสใด ๆ ระหว่างอาหารฮาลาลและอาหารไม่ฮาลาล

ขั้นตอนการเตรียมการผลิต ในกระบวนการผลิต การขนส่ง และการเก็บรักษาอาหารที่ฮาลาลนั้น จะต้องมีการตรวจสอบอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการผลิตทุกขั้นตอน ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดในเรื่องของความสะอาดตามหลักการของอิสลาม

ดังนั้น การผลิตอาหารให้ถูกต้องตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม หรือที่เรียกว่าอาหารฮาลาลนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ยาก หากผู้ผลิตมีความเข้าใจถึงหลักการและบทบัญญัติของศาสนาในเรื่องต่าง ๆ ดังที่กล่าวมา และสำหรับการผลิตอาหารฮาลาลสำหรับมุสลิมเพื่อการส่งออกไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศที่มีประชากรนับถือศาสนาอิสลาม

²⁹ อัลหะดีษ รายงานโดยมุสลิมในเรื่อง (การล่าสัตว์ - บท- ใช้ให้เชือดและฆ่าอย่างดี และลับมีดให้คม เลขที่ 1955)

สามารถเพิ่มมูลค่าการส่งออกของไทยได้อีกแนวทางหนึ่ง เนื่องจากในปัจจุบันตลาดส่งออกอาหารมุสลิมนับได้ว่าเป็นตลาดที่สำคัญสำหรับการส่งออก เนื่องจากเป็นตลาดที่ประกอบด้วยประเทศต่าง ๆ ที่นับถือศาสนาอิสลามกว่าร้อยละ 60 และมีประชากรมุสลิมอยู่เป็นจำนวนมาก โดยตลาดมุสลิมในหลายประเทศเป็นตลาดที่มีศักยภาพในการซื้อและมีความต้องการบริโภคอย่างสูง อาทิ ประเทศในตะวันออกกลาง กลุ่ม GCC (Gulf Council Community) เช่น ประเทศซาอุดีอาระเบีย คูเวต โอมาน กาตาร์ บาห์เรน และสาธารณรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เป็นต้น นอกจากนี้ประเทศต่าง ๆ ในทวีปแอฟริกา ประเทศในกลุ่มอาเซียนนับได้ว่าเป็นประเทศที่มีประชากรมุสลิมอยู่เป็นจำนวนมากเช่นกัน โดยประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ถือเป็นตลาดใหม่ที่มีศักยภาพที่ควรให้ความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะในปัจจุบันการส่งออกของประเทศไทยไม่สามารถพึ่งพาเฉพาะในกลุ่มประเทศในทวีปอเมริกาเหนือ อย่างเช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา หรือประเทศในกลุ่มยุโรป รวมทั้งในประเทศญี่ปุ่นอีกต่อไป เนื่องจากนับวันประเทศต่าง ๆ เหล่านี้มีมาตรการกีดกันทางการค้าที่เพิ่มมากขึ้น เช่น มาตรการทางด้านสิ่งแวดล้อม มาตรการเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก โดยเฉพาะข้อกีดกันทางด้านคุณภาพสินค้าที่ส่งไปจำหน่ายที่ผู้นำเข้ามีการกำหนดมาตรฐานคุณภาพสินค้านำเข้าให้อยู่ในระดับสูง เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศของตน แต่ในทางตรงกันข้ามกลับส่งผลกระทบต่อผู้ส่งออกทำให้มีต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น และกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันกันคู่แข่งในที่สุด